ST. JOHN'S PUBLIC SCHOOL NAGPUR
PROJECT (2019-20)

Name:_____ Subject: SANSKRIT Max. Mks: 50
Roll No._____ Class: VI___ Time: 2 Hrs
Date: _____ No. of Ques: 10

खण्ड 'क' अपठित् अवबोधनम्

क 1. अधोलिखितं अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत्।
(नीचे लिखे अनुच्छेद को पढ़कर प्रश्नो के उत्तर लिखिए):

एकस्मिन् आश्रमे महातपः नाम एकः मुनिः अवसत्। एकदा सः बिडालात् भीतं एकम् मूषकम् अपश्यत्। सः तपः प्रभावेण तम् मूषकम् अपि बिडालः अकरोत्। अधुना सः बिडालः कुक्कुरात् बिभेति। तदा सः मुनिः बिडालस्योपरि जलम् परिसिञ्चन् अवदत् -- त्वम् कुक्कुरः भव। बिडालः तु तदा कुक्कुरः अभवत्। अधुना एकस्मिन् दिवसे सिंहात् भीतः कुक्कुरः मुनेः समीपम् आगच्छत्। मुनिः कुक्कुरम् सिंहः इति अकरोत्। सिंहः भूत्वा सः निर्भयम् इतः ततः भ्रमति स्म। जनाः कथयन्ति स्म। "धन्यः एषः महातपः, यस्य कृपया मूषकः सिंहः अभवत्।" एतत् श्रुत्वा सिंहः अचिन्तयत् -- यावद् अयम् मुनिः जीवति तावत् मम अपकिर्तिः एव भविष्यति। सिंहः च एतत् विचार्य मुनिम् मारयितुम् गतः। तस्य कृतघ्नस्य दुर्भावम् ज्ञात्वा मुनिः अशपत् -- "पुनः मूषकः भवः।"

I प्रश्नानां उत्तराणि लिखत्। **2**

(क) महातपः कुत्र अवसत् ?
(ख) मूषकः कस्मात् भीतः आसीत् ?
(ग) मुनिः किं अशपत् ?
(घ) जनाः किम् कथयन्ति स्म ?

II खालिस्थानानि पुर्यत। **2**

1) अधुना सः बिडालः_____ बिभेति।
2) सिंहः भूत्वा सः निर्भयम् _____ भ्रमति स्म।

III अर्थः लिखत—भ्रमति **1**

खण्ड 'ख' रचनात्मक कार्यम्

ख1. मन्जूषातः उचित पदानि चित्वा चित्राणां नामानि संस्कृते लिखत।(कोष्ठक से उचित शब्दों को चुनकर चित्रो के संस्कृत नाम लिखिए। (पिपीलिका, मधुमक्षिका , वैनतेयः,काकः , मत्स्यः) **5**

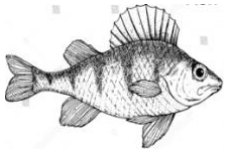

(i) (ii) (iii) (iv) (v)

ख2. चित्रं दृष्ट्वा मंजूषायाः सहायतया वाक्यानि पूरयत – (चित्र देखकर मंजूषा की सहायता से वाक्य पूरे कीजिए) **5**

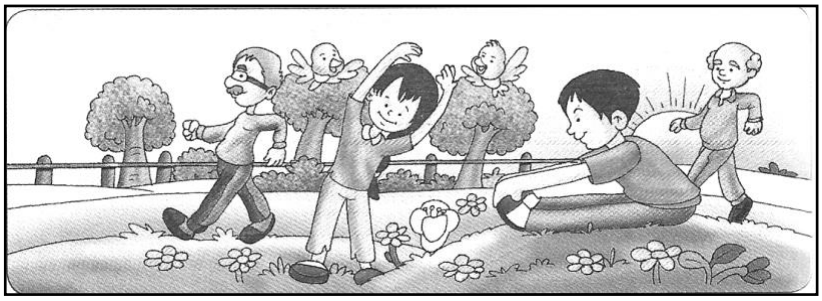

वाक्यानि –

(i) इदं चित्रं ..... अस्ति। पूर्व-दिशायां ..... भवति।
(ii) केचन जनाः उद्याने ..... केचन च ..... कुर्वन्ति।
(iii) अत्र ..... युवकाः ..... च आगच्छन्ति व्यायामं च कुर्वन्ति।
(iv) उद्याने अनेके .... च सन्ति।
(v) उद्याने ..... अपि विकसन्ति। ..... आकाशे उत्पतन्ति।

भ्रमन्ति, वृद्धाः, वृक्षाः, बालकाः, सूर्योदयः, उद्यानस्य, पादपाः, व्यायामं, खगाः, पुष्पाणि

ख 3.मित्राय पत्रं मन्जुशापदैः पूरयत - (मित्र को लिखे गए पत्र को मन्जूषा के पदों कि सहायता से भरिए) **5**

1----------
तिथिः ----------

प्रियमित्र 2.----------
सप्रेम 3 ----------
अत्र कुशलं 4 ----------। अद्यैव तव पत्रं प्राप्तम्। अतीव 5 ---------- जाता। अहं मासिक- 6 ---------- व्यस्तः आसम्। आधुनैव परिक्षा 7 ----------। मम प्रश्नपत्राणि 8 ---------- अभवन्। आशासे यत् 9 ---------- प्रथम् स्थानं लप्स्यते। शेषं मिलनानन्तरम्। पितृचरणयोः 10 ---------- निवेदनीयाः।

नमः, शोभनानि, समाप्ता, प्रणामाः, छात्रावासतः, रूपेश, परीक्षायां, तत्रास्तु, प्रसन्नता, अहं

भवतः सखा
जीवेश कुमार

खण्ड 'ग' अनुप्रयुक्त-व्याकरणम्

ग 1. मञ्जूषातः विलोम पदानि चित्वा लिखत -- **6**

धनिकम्	निरसा	अक्षमम्	दुखम्	शीते	पार्श्वे

(i) सुखम् (ii) दूरे (iii) निर्धनम् (iv) क्षमम् (v) ग्रीष्मे (vi) सरसा

ग 2. भिन्न वर्गस्य पदं चिनुत -- **4**

(i) पराणि पुष्पाणि फलानि मित्राणि।
(ii) मयूराः चटकाः शुकाः मण्डूकाः।
(iii) पुस्तकालय श्यांपट्टः प्राचार्यः सौचिकः।
(iv) लेखनी पुस्तिका अध्यापिका अजाः।

ग 3. चित्राणि दृष्ट्वा संख्यां लिखत : **4**

1. ..... बालिके।

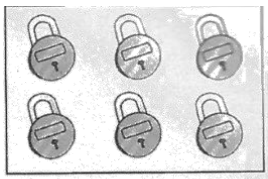
2. ..... ताला:।

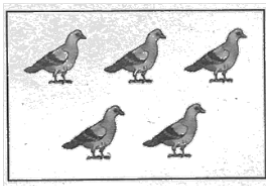
3. ..... कपोताः।

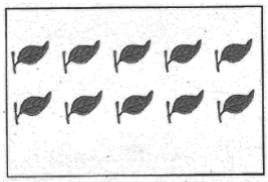
4. ..... पत्राणि।

ग 4. विलोम पदानि योजयत -- **6**

(i) उन्नतः पृथिव्यां
(ii) गगने असुन्दरः
(iii) सुन्दरः अवनतः
(iv) चित्वा शोकः
(v) दुखीः विकीर्य
(vi) हर्षः सुखीः

ग 5. पर्याय-पदानि योजयत - 5

(i) गगने जलदः

(ii) विमले निशाकरः

(iii) चन्द्रः आकाशे

(iv) सूर्यः निर्मले

(v) अम्बुदः दिवाकरः

ग 6. अधोलिखितां पदों को समुचित अर्थ से मिलाइए : **5**

	क	**ख**
(i)	हस्ते	अकस्मात्
(ii)	सद्यः	द्रविणम्
(iii)	सहसा	गगनम्
(iv)	धनम्	शीघ्रम्
(v)	आकाशम्	करे